

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת וישב

הניצחון בשמיים, הגילוי בארץ: היום שבו

נפתחו שערי תורת החסידות

בי"ט כסליו אנו חוגגים את יציאתו של אדמו"ר הזקן מהמאסר בעקבות דין שהתעורר בשמים על גילוי תורת החסידות. למה גילוי תורת החסידות מייצר מתח, ומה החידוש של אדמו"ר הזקן בזכותו אנו חוגגים את היום הזה?

י"ט כסלו הוא היום שבו יצא אדמו"ר הזקן לחירות ממאסרו. מסופר בספר בית רבי, שכאשר ישב אדמו"ר הזקן במאסר, התגלו אליו רבותיו – הבעל שם טוב והמגיד ממעזריטש. במהלך ביקורם אמרו לו כי סיבת המאסר היא קטרוג ודין שהתעורר בשמים על גילוי תורת החסידות בעולם.

הדברים מתקשרים גם למשל המפורסם (מגיד דבריו ליעקב, הוספה צ"א) על בן המלך שחלה, ורק האבן היקרה שבכתר המלך יכלה לרפא אותו. כשם שהנתינה של האבן שבכתר מלווה בחששות רבים – שהרי מדובר בדבר יקר ונשגב – כך גם בגילוי תורת החסידות בעולם התעורר דין בשמים, מתוך רגישות לגודל הדבר ומשמעותו.

גילוי החסידות מייצר מתח

מה הכוונה שיש דין בשמים על גילוי תורת החסידות? דיבור בענייני אלוקות מעורר מתח טבעי, משום שמדובר בדברים מחייבים. כמו בפרשת השבוע, כאשר יוסף הצדיק מספר לאחיו את חלומותיו – חלומות שיש בהם מסר אלוקי – הדבר מעורר אצלם מתח רב. עצם העובדה שהוא מדבר בשם ה' יוצרת מחויבות גדולה, וככל שהדברים נאמרים מתוך מקום גבוה יותר, כך גם ההתמודדות איתם גדולה יותר.

בנוסף לכך, דיבור בענייני אלוקות מלווה במתח פנימי, כיוון שמדובר באמת בנושאים רגישים ועדינים. כאשר האדם מדבר על הקב"ה, ישנה סכנה שיפול לאחת משתי קצוות: מחד, הוא עלול להקטין את האלוקות ולהציג את הקב"ה באופן אנושי מדי – כאילו הוא אוהב ומרגיש בצורה הדומה לאדם; ומאידך, הוא עלול להרחיק את האלוקות ולתארה במופשטות יתרה – עד כדי כך שאין לאדם הבנה או חיבור אמיתי אליה.

אולם הסיבה העיקרית למתח שמייצרת תורת החסידות, היא משום שהיא עוסקת ברגישות עדינה מאוד: מצד אחד היא אומרת ש'אין עוד מלבדו', ה' נוכח בעולם, וממילא לכאורה אין מקום למציאות, לבחירה, ולהתפתחות; אך יחד עם זה תורת החסידות מדגישה שיש קיום לעולם, ויש מציאות.

הפסוק "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" מבטא היטב את הרגישות הזו. כשם שהמים מכסים את הים, כך גם גילוי האלוקות יכול להצטייר כמכסה על המציאות ומבטל אותה. כאן נדרשת רגישות רבה, לגלות כיצד נוכחות ה' והמציאות הממשית קיימים שניהם על אף הסתירה לכאורה שבכך.

ה' שמח ורוצה בגילוי החסידות

החידוש הגדול של אדמו"ר הזקן, שאותו אנו חוגגים בי"ט כסלו, הוא שאפשר, טוב וצריך לדבר בענייני אלוקות. כמו שכתוב על לעתיד לבוא: "כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם" ו-"מלאה הארץ דעה את ה'". וכפי שמביא הרמב"ם בסיום ספרו היד החזקה, שבימים ההם "לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה'". אדמו"ר הזקן פעל לקרב אותנו לזמן זה, שבו הדיבור בענייני אלוקות יהפוך לדבר טבעי ונוכח, והתחיל בגילוי פנימיות התורה באופן שכל אחד יוכל לעסוק בה.

הדין שהתעורר בשמים נבע מהרגישות הרבה שבגילוי תורת החסידות, אך כאשר אדמו"ר הזקן "זכה בדין", הכוונה היא שהקב"ה עצמו מרוצה מכך. וזה העיקר – שה' שמח ורוצה בגילוי הזה.

ההכרעה הזו פתחה פתח לאדמו"ר הזקן לדבר ולכתוב על ענייני אלוקות באופן כזה שגורם לה' לשמוח, ומסייע לאדם לכוון את ליבו באמת. הוא לימד שה' מרוצה כאשר מדברים בענייני אלוקות, וכל מה שכתב הוא דברים שהקב"ה חפץ בהם. מכוחו, גם אנו יכולים לעסוק בעניינים אלו בביטחון, להרגיש שיש לנו הכוונה שמביאה רק טוב – עוד התקדמות, עוד התקרבות לימים עליהם נאמר: "מלאה הארץ דעה את ה'".

הקב"ה כיוון את אדמו"ר הזקן להצליח לבטא את הדברים בצורה מדויקת ונכונה, ולהנחיל אותם לעם ישראל ברגישות הנדרשת לשני הכיוונים: מצד אחד – להבהיר את האמת האלוקית ש"אין עוד מלבדו", ומצד שני – שלא לטשטש את מציאות העולם, ולהראות את מקומה ומשמעותה.

אדמו"ר הזקן הצליח לעשות זאת כשלב נוסף על גבי כל מה שנכתב ונאמר ביהדות עד זמנו על ענייני אלוקות. הוא לקח את מה שהיה ידוע ונכתב עד אז, והעמיק אותו בצעד משמעותי קדימה – בגילוי רזי תורה.

לפי זה בי"ט כסלו אנו חוגגים את עצם הגילוי הזה, את ההכרה בכך שה' שמח בעיסוק שלנו בענייני אלוקות. וככל שאנו חוגגים ומציינים את היום הזה, אנו ממשיכים את ההתקדמות שהחלה אז, ומעמיקים עוד יותר את הגילוי בעולם.

לכן אומרים שיום זה הוא כמו ראש השנה – 'יום דין'. יום דין הכוונה יום של הזדמנות, יום שבו ניתן לנו כוח חדש לעסוק בענייני אלוקות, לקבל סיעתא דשמיא ולזכות שהקב"ה יתגלה יותר ויותר בתורה שאנו לומדים.

**שבת שלום וגוט יום טוב!
בית המדרש 'עוד יוסף חי'**

